

**ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗΣ
ΚΙΚΗ ΚΟΝΤΟΜΗΝΑ
ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΜΙΛΗ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΕΩΡΓΕΛΗΣ

ΑΡΧΑΙΑ
**ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ (ΕΝΟΤΗΤΑ 7η)**
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να καταγράψετε τη συλλογιστική πορεία με την οποία ο Πρωταγόρας οδηγείται στο συμπέρασμα ότι είναι αδύνατον οι πολιτικοί άνδρες να μη διδάσκουν την πολιτική αρετή στα παιδιά τους.
2. Ποια ήταν η συμβολή της πολιτείας στην ηθική αρτίωση των νέων πολιτών; Ποια μέσα υιοθετούσε εκείνη προκειμένου να το επιτύχει και ποιες κυρώσεις επέβαλλε στην περίπτωση που οι πολίτες επεδείκνυαν αντικοινωνική συμπεριφορά;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Στην 1η Ενότητα του σχολικού βιβλίου ο Σωκράτης, επιδιώκοντας να αντικρούσει τον ισχυρισμό του Πρωταγόρα σχετικά με το διδακτό της πολιτικής αρετής, είχε επικαλεστεί την αδυναμία των Αθηναίων πολιτικών, όπως του Περικλή, να διδάξουν τη συγκεκριμένη ιδιότητα στα παιδιά τους. Στο α' μέρος της 7ης Ενότητας ο σοφιστής επιχειρεί να ανασκευάσει τη θέση αυτή του φιλοσόφου αποφαιτικά, αποδεικνύοντας ότι δεν ισχύει. Για το σκοπό αυτό καλεί το συνομιλητή του να προβούν στους ακόλουθους συλλογισμούς, οι οποίοι βασίζονται σε δεδομένα της προηγούμενης συζήτησης. Αρχικά υποστηρίζει ότι, εφόσον καταδείχθηκε μέσω του μύθου του Προμηθέα ότι ο άνθρωπος σε κάποια φάση της μακράς ιστορικής διαδρομής του προσέθεσε στον ατελή και επισφαλή βίο του ένα στοιχείο που δεν το διέθετε έως τη στιγμή εκείνη, την αρμονική συμβίωση σε «πόλεις» με άλλους ανθρώπους, τότε θα πρέπει να δεχθεί κανείς, με βάση τη λογική, ότι απέκτησε μια ιδιότητα που κατέστησε δυνατή αυτή την ουσιώδη και σωτήρια μεταβολή στη ζωή του. Η ιδιότητα αυτή, όπως καταδείχθηκε και εμπειρικά και μέσω του μύθου, είναι η πολιτική αρετή (α' δεδομένο). Στη συνέχεια, υπενθυμίζει ότι η πολιτική αρετή, όπως έχει ήδη αποδειχθεί με τους δύο προαναφερθέντες τρόπους, είναι ιδιότητα που επιβάλλεται να κατέχουν απαραίτητως όλα τα μέλη μιας πολιτικής κοινωνίας, προκειμένου η τελευταία να συνεχίσει να υφίσταται (β' δεδομένο). Η ιδιότητα μάλιστα αυτή δεν είναι έμφυτη αλλά επίκτητη, αφού μεταδίδεται και διδάσκεται από άνθρωπο σε άνθρωπο (γ' δεδομένο). Ακολούθως ο Πρωταγόρας, στηριζόμενος στα παραπάνω δεδομένα, αναπτύσσει το συλλογισμό του ως εξής: α. η κατοχή της πολιτικής αρετής από όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συγκρότηση και διατήρηση «πόλεων» και κατά επέκταση για την επιβίωση του ανθρώπινου είδους (α' και β' δεδομένο), β. η πολιτική αρετή μπορεί και επιβάλλεται να διδασκεί από άνθρωπο σε άνθρωπο (γ' δεδομένο), επομένως είναι αδύνατον οι Αθηναίοι πολιτικοί, που γνωρίζουν τα παραπάνω, να αμελούν να διδάξουν στα παιδιά τους τη συγκεκριμένη ιδιότητα, παρόλο που αυτή διδάσκεται και επιβάλλεται να διδάσκεται σε όλους. Είναι αδιανόητο να δεχθεί κανείς ότι άνθρωποι σαν τον Περικλή μορφώνουν τα παιδιά τους σε άλλα, λιγότερο σημαντικά και ουσιώδη, γνωστικά αντικείμενα και την ίδια στιγμή δεν τους διδάσκουν το πιο σημαντικό, η άγνοια του οποίου επιφέρει τις μεγαλύτερες ποινές που μπορεί να υπάρξουν (καταδίκη σε θάνατο ή εξορία, στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων, δήμευση της περιουσίας κ.ά.).

2. Στο β μέρος της 7ης Ενότητας ο Πρωταγόρας παρουσιάζει τις βασικές αρχές του εκπαιδευτικού συστήματος στην αρχαία Αθήνα και συγκεκριμένα τα διάφορα στάδια και τους φορείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τους βασικούς στόχους της και τα μέσα επίτευξής τους. Ένας από τους φορείς ηθικής διαπαιδαγώγησης των νέων είναι, κατά τον σοφιστή, η πολιτεία, η οποία συνεχίζει και ολοκληρώνει το έργο της ηθικής τους αρτίωσης μετά την ενηλικίωσή τους. Η πολιτεία μαθαίνει στα νέα μέλη της τους ισχύοντες νόμους, δηλαδή τους παραδεδωγμένους κώδικες ηθικής συμπεριφοράς, που καθορίζουν τον ιδιωτικό και δημόσιο βίο των πολιτών και τους οποίους οφείλουν να τηρούν όλοι. Ο καταναγκασμός, ως μέθοδος ηθικής διαπαιδαγώγησης, εφαρμόζεται και σε αυτό το στάδιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ και ο στόχος παραμένει ο ίδιος, η διαμόρφωση ενάρετων χαρακτήρων μέσω της ευεργετικής επίδρασης των νόμων. Όσοι πολίτες εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά, τιμωρούνται από την πολιτεία με μια διαδικασία που ονομάζεται «εὐθύνα» και η οποία αποσκοπεί στο σωφρονισμό του παραβάτη. Η λ. «εὐθύνα» παράγεται από το ρ. εὐθύνω, το οποίο σήμαινε «ασιώνω», «ισσοκελίζω». Έτσι ονομαζόταν η λογοδοσία στην οποία ήταν υποχρεωμένος να προβεί κάθε δημόσιος λειτουργός για τα πεπραγμένα της διοίκησής του, αλλά και η ποινή που του επιβαλλόταν στην περίπτωση που δεν είχε ασκήσει με χρηστό τρόπο τα καθήκοντά του.

Πάντων χρημάτων μέτρον
ἄνθρωπος, τῶν μὲν ὄντων ὡς
ἔστιν, τῶν δὲ οὐκ ὄντων ὡς οὐκ
ἔστιν

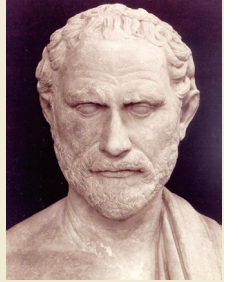
www.poukamisas.gr

20 ΧΡΟΝΙΑ

 φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ • ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
• (ΝΕΟ) ΑΓ. Ι. ΡΕΝΤΗΣ • ΑΙΓΑΛΕΩ
• ΑΜΦΙΑΛΗ • ΓΑΛΑΤΣΙ • ΓΛΥΦΑΔΑ
• ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ • ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
• ΚΑΛΛΙΘΕΑ • ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ
• ΛΑΡΙΣΑ • ΜΕΓΑΡΑ • ΜΟΣΧΑΤΟ
• ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ • ΝΙΚΑΙΑ • ΠΕΙΡΑΙΑΣ
• ΠΕΡΑΜΑ • ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ (384-322 Π.Χ)

Από τους κορυφαίους ρήτορες και πολιτικούς της αρχαιότητας. Γόνος της αθηναϊκής γής έγινε ο ηγέτης της ως επικεφαλής της αντιμακεδονικής παράταξης. Ο Δημοσθένης σπούδασε τη ρητορική τέχνη και έγραφε αρχικά πολιτικούς και δικανικούς λόγους για άλλους. Συνολικά διασώζονται 61 λόγοι του, 56 παρεμβάσεις και 6 επιστολές. Ο λόγος, όμως, που έμεινε ιστορικός ήταν ο περίφημος «Φιλιππικός», που εξεφώνησε ο ίδιος εναντίον του βασιλιά της Μακεδονίας Φιλίππου του Β΄, πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, στον οποίο καταμαρτυρούσε ηγεμονικές βλέψεις εναντίον της Αθήνας και των άλλων ελληνικών πόλεων, ιδίως μετά τη βάρβαρη επιδρομή και ολοσχερή καταστροφή της Ολύνθου. Συνήψε πολλές συμμαχίες εναντίον του και συνέχισε με συνέπεια να τον πολεμά και αυτόν και τον Αλέξανδρο ακόμα και μετά την ήττα των συμμαχικών δυνάμεων στη Χαϊρώνεια το 338 π.Χ. Το 323 π.Χ, μόλις έγινε γνωστός και ο θάνατος του Αλέξανδρου έδωσε εκ νέου το σύνθημα εναντίον των Μακεδόνων αλλά μετά τη νέα ήττα των συμμάχων στον Λαμιακό πόλεμο, το 322, καταδιωκόμενος από τους εχθρούς του αυτοκτόνησε με δηλητήριο.

www.poukamisas.gr

εδώ και **20 χρόνια**,
στα Φροντιστήρια Πουκαμισάς,
πάνω από **12.500 μαθητές**
έκαναν το όνειρό τους πραγματικότητα...

κάν'το κι εσύ !

 φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(Δημοσθένους Περί τοῦ στεφάνου, 206-207)

Εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν, οὐκ ἔσθ' ὅστις οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιτιμήσειέ μοι. Νῦν δ' ἐγὼ μὲν ὑμετέρας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω, καὶ δείκνυμι ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ' εἶχε τὸ φρόνημα ἢ πόλις τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ' ἐκάστοις τῶν πεπραγμένων καὶ ἑμαυτῷ μετεῖναι φημι· οὗτος δὲ τῶν ὄλων κατηγορῶν καὶ κελεύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν ὡς φόβων καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει, τῆς μὲν εἰς τὸ παρὸν τιμῆς ἐμ' ἀποστερησαί γλίχεται, τὰ δ' εἰς ἅπαντα τὸν λοιπὸν χρόνον ἐγκώμι' ὑμῶν ἀφαιρεῖται. Εἰ γὰρ ὡς οὐ τὰ βέλτιστ' ἐμοῦ πολιτευσαμένου τουδὶ καταψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνωμοσύνη τὰ συμβάντα παθεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε το κείμενο που σας δίνεται.
2. Να μεταφέρετε όλες τις μετοχές του αποσπάσματος στη δοτική πληθυντικού του αρσενικού γένους, στο χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται.
3. Να γράψετε το ζητούμενο τύπο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
λέγειν: το γ' ενικό οριστικής μέσου παρακειμένου
προήγαγον: το β' ενικό προστακτικής του ίδιου χρόνου στη μέση φωνή
ἀφαιρεῖται: το α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή
ὑμετέρας: τον ίδιο τύπο της αντωνυμίας για έναν κτήτορα
προαιρέσεις: την ίδια πτώση στον ενικό αριθμό
τὰ βέλτιστα: το επίρρημα στο θετικό βαθμό
καταψηφιεῖσθε: το γ' πληθυντικό ευκτικής παθητικού αορίστου
4. **μοι, τῶν ὄλων, ἐμοῦ, ὡς πολιτευσαμένου, ἡμαρτηκέναι:** Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παραπάνω όρους.
5. «ὡς ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν»· Να αντικαταστήσετε τη δευτερεύουσα πρόταση με την ισοδύναμη σύνταξή της.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εάν λοιπόν επιχειρούσα να υποστηρίξω αυτό, ότι δηλαδή εγώ σας οδήγησα στο σημείο να έχετε φρόνημα αντάξιο των προγόνων σας, δικαιολογημένα ο καθένας σας θα μπορούσε να με επικρίνει. Τώρα όμως εγώ παρουσιάζω ως δικές σας αυτού του είδους τις επιλογές και αποδεικνύω ότι και πριν από εμένα είχε αυτό το φρόνημα η πόλη (ισχυρίζομαι όμως ότι και εγώ έχω συμμετοχή στην προσπάθεια που καταβλήθηκε για να υλοποιηθεί καθένα από αυτά που έχουν γίνει (αυτός λοιπόν, με το να κατηγορεί εμένα για το σύνολο της πολιτικής μου δράσης και με το να ζητά από εσάς να είστε σκληροί απέναντί μου, επειδή τάχα είμαι υπεύθυνος για το φόβο και τους κινδύνους που αντιμετώπισε η πόλη, επιθυμεί να στερήσει από εμένα αυτή την εφήμερη τιμητική διάκριση, όμως στερεί από εσάς τα εγκώμια για όλο το υπόλοιπο διάστημα. Γιατί, εάν καταδικάσετε αυτόν εδώ, επειδή τάχα εγώ δεν πολιτεύτηκα σωστά, θα φανείτε ότι έχετε σφάλει και όχι ότι πάθατε όσα συνέβησαν από δυσμένεια της τύχης.
2. **τῶν πεπραγμένων:** τοῖς πεπραγμένοις, **κατηγορῶν:** κατηγοροῦσι(ν), **κελεύων:** κελεύουσι(ν), **τὸ παρὸν:** τοῖς παροῦσι(ν), **πολιτευσαμένου:** πολιτευσαμένοις, **τὰ συμβάντα:** τοῖς συμβᾶσι(ν)
3. **λέγειν:** εἴρηται
προήγαγον: προαγαγοῦ
ἀφαιρεῖται: ἀφηρούμεθα
ὑμετέρας: σὰς
προαιρέσεις: προαίρεσιν
τὰ βέλτιστα: εὖ
καταψηφιεῖσθε: καταψηφισθεῖεν
4. **μοι:** αντικείμενο στο ρ. ἂν ἐπιτιμήσειε
τῶν ὄλων: αντικείμενο στη μετοχή «κατηγορῶν»
ἐμοῦ: υποκείμενο στη μετοχή «πολιτευσαμένου» (γενική απόλυτη)
ὡς πολιτευσαμένου: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή υποκειμενικής αιτιολογίας, γενική απόλυτη, λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας
ἡμαρτηκέναι: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρ. δόξετε.
5. «ὡς ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν»· πρόκειται για δ/α ειδική πρόταση εξαρτώμενη από το απαρέμφατο «λέγειν». Ισοδύναμη προς αυτή μορφή λόγου, με την οποία συντάσσονται τα λεκτικά ρήματα, είναι το ειδικό απαρέμφατο. Έτσι η ειδική πρόταση μπορεί να μετατραπεί εδώ σε ειδικό απαρέμφατο («προαγαγεῖν»).